

LSE govor Paddyja Ashdowna, specijalnog predstavnika Evropske unije i visokog predstavnika u BiH

Stabilizacija mira: iskustva stečena u Bosni i Hercegovini

U organizaciji Centra za studije globalnog upravljanja i Goodenough koledža

Uvod

Već dugo postoji škola mišljenja koja ismijava ideju implementacije mira, izgradnje države, demokratizacije, kako god da to nazovemo, kao najgoru vrstu međunarodnog pomodarstva, socijalnog rada i nadobudnog i gorljivog dobročiniteljstva – poput dobrotvorne organizacije na globalnom nivou.

Kažu da je to beznadan zadatak, koji sa žarom podržavaju samo naivni idealisti, nesposobni da se prilagode izuzetno teškim i veoma različitim političkim i kulturnim sredinama, dok u isto vrijeme redovno i bez iznimke pokazuju nezasit apetit za novcem poreskih obveznika i nostalgiju za davno prošlim imperijalizmom; a sve to može iziskivati visoku cijenu, ne samo kada se radi o bogatstvu, već i cijenu u ljudskim životima.

Za one koji se slažu sa ovakvim mišljenjem, dnevni izvještaji iz Iraka predstavljaju veoma koristan materijal. Nebrojene su stranice u štampi posvećene objašnjavanju kako je sve to jedna velika katastrofa, i to katastrofa koja se mogla, i trebala, predvidjeti. No zaboravljaju da su isto govorili o BiH nakon Dejtona.

Ne mogu detaljno govoriti o situaciji u Iraku. Tamo nisam bio. Ne mogu tvrditi da direktno, iz prve ruke, poznajem situaciju u toj zemlji, osim onoga što čujem u vijestima i povremenim razgovorima sa ljudima koji se tamo nalaze.

Pa iako pretpostavljam da postoji nesklad između utisaka koje mi dobijamo preko medija i stvarnosti svakodnevnog života na terenu, niko ne može poreći da, šest mjeseci nakon zbacivanja režima Sadama Huseina, situacija s kojom se naše kolege suočavaju u Iraku i dalje je – najblaže rečeno – teška i puna izazova. No opet, situacija u BiH je bila ista tokom prvih šest mjeseci.

Iako je mnogo tekstova napisano o Iraku, bilo je veoma malo razgovora o iskustvima koja je međunarodna zajednica stekla tamo gdje već duže vremena radi na svim ovim zadacima, i koja bi se mogla prenijeti.

Ja bih prvi ustvrdio da je najvažnija lekcija koju možemo naučiti iz BiH, Kosova, Afganistana i sada Iraka to da je situacija u svakoj zemlji drugačija, te da zahtijeva i različita rješenja. Ali postoje neki faktori koji su neophodni da bi se postigao uspjeh u svim tim naporima.

Vrijeme je prvi takav faktor. Niko ne traži jednogodišnje mandate za mirovne snage kako bi završile svoj posao, kao što smo tražili za BiH 1995. godine.

Novac je drugi faktor. Obnova i izgradnja država razorenih ratom ili decenijama loše vladavine je skup poduhvat, čak i kada imate izvore nafte.

Treći je odlučnost i sposobnost za energično djelovanje. Podijeljena i birokratizirana organizacija komandovanja i kontrole za vojnu akciju UN-a za vrijeme rata u BiH bila je potpuna katastrofa; Amerikanci potpuno opravdano još od tada zahtijevaju jedinstven, snažan lanac komandovanja u međunarodnim vojnim misijama.

Davanje prioriteta uspostavi vladavine zakona i obnova ekonomije četvrti su faktor. Bez efikasnog sudstva i policije, demokratija i investicije neće moći zaživjeti u zemlji. Bez razvijene privrede, socijalni nemiri lako mogu eskalirati u haos.

Danas ove zaključke gotovo niko ne dovodi u pitanje. Oni su sastavni dio nečega što možemo nazvati koncenzusom o "izgradnji države".

Ali danas želim reći da postoje još tri uslova koja su od ključnog značaja za uspjeh.

Prvi, legitimnost: usaglašeni plan onoga što pokušavamo uraditi, koji ima međunarodnu i domaću podršku.

Drugi, regionalna stabilnost: trajnu i uspješnu obnovu je teže ostvariti u lošem susjedstvu.

Treći, cilj: vizija onoga što jedna zemlja može postići, koja bi motivirala njene građane da podnesu žrtve koje su potrebne za provođenje reformi koje će spriječiti povratak prošlosti.

O ovim uslovima će biti više govora kasnije.

Dozvolite mi da se najprije osvrnem na situaciju koju smo do sada ostvarili u Bosni i Hercegovini.

Tačno je da praćenje napretka u BiH naliči gledanju trave koja raste. Morate otići i ponovo se vraćati u pristojnim vremenskim intervalima da biste primijetili razliku.

Ali s druge strane, uzmite u obzir činjenicu da je samo osam kratkih godina prošlo kako je završila trauma tog rata; 225.000 ubijenih i 2 miliona ljudi istjeranih iz njihovih domova. I tek onda shvatite da je gotovo čudesno koliko je napretka do sada ostvareno; koliko se situacija promijenila.

Razmislite samo o ovome:

Prije osam godina BiH je, razorena nacionalizmom, ostavljena potpuno uništena i gotovo smrtno ranjena petogodišnjim ratom u kojem je živote izgubilo četvrt miliona od ukupno četiri miliona njenih građana, dok je njena državnost bila predmet trgovine između Miloševića i Tuđmana. Danas Srbija i Hrvatska svoju pažnju i napore usmjeravaju ka evropskim integracijama, a ne ka teritorijalnom širenju.

Slobodno i sigurno putovanje po cijeloj zemlji tada je bilo nezamislivo. Danas je to nešto što se uzima zdravo za gotovo.

Tada, 65% stambenog fonda je teško oštećeno. Danas je najveći dio tog fonda popravljen i većina vlasnika vratili su se u svoje domove.

Tada, BiH je bila u stanju ekonomskog haosa, bez jedinstveno prihvaćene valute. Danas imamo centralnu banku, stabilnu valutu i jednu od najnižih stopa inflacije na Balkanu.

I možda najveće čudo od svih, milion građana koji su požarima, silovanjem i brutalnim zlostavljanjem istjerani iz svojih domova sada su se vratili da opet žive u zajednicama iz kojih su protjerani prije samo nekoliko godina.

Polako ali sigurno BiH postaje "normalna" zemlja, a izazovi sa kojima se suočava sve su češće "normalni" izazovi – poznata pitanja i izazovi tranzicije kroz koje su već prošle Mađarska i Poljska i nove demokratije u Istočnoj Evropi.

I u ovoj oblasti značajne reforme su trenutno u toku.

BiH konačno ujedinjuje svoje podijeljene i neefikasne carinske i akcizne sisteme i uspostavlja jedinstven sistem PDV-a na državnom nivou.

Sada smo se uhvatili u koštac sa opsežnim, strukturalnim reformama svih sektora snabdijevanja i usluga sa kojima su se morale suočiti sve zemlje u tranziciji, od reforme tržišta radne snage do privatizacije, od stečaja do reforme javne

uprave.

I prije svega dvije sedmice bili smo svjedoci usvajanja paketa reformi u sektoru odbrane, kojim se uspostavlja državno Ministarstvo odbrane, vojska se stavlja pod jedinstvenu strukturu komandovanja i kontrole. Dvije vojske koje su se borile jedna protiv druge na kraju rata – vojska bosanskih srba i hrvatsko-bošnjačka koalicija – sada će, konačno morati raditi zajedno.

Vojnici, graničari, carinski službenici, policajci, službenici za ubiranje poreza, članovi centralne banke, agenti tajne službe. Svi oni rade, ili će uskoro raditi, u službi države Bosne i Hercegovine.

Prije osam godina, niko od njih nije radio u službi BiH.

BiH sve više podsjeća na državu koja se može pridružiti Evro-atlantskim strukturama.

I Brisel je sve više uvjeren u to.

Prošlog mjeseca Evropska komisija objavila je veoma pozitivan odgovor na evropsku Studiju izvodljivosti u Bosni i Hercegovini, koju je Kris Patten sažeo u riječi “Da, ali” – da, BiH može započeti zvanične pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju u drugoj polovini naredne godine. Ali, prvo mora pokazati stvarni napredak u provođenju ključnih reformi. BiH je uklonila prvu zapreku procesu evropskih integracija.

I NATO je već prošle sedmice objavio svoju uslovnu ponudu – ovisno o napretku koji BiH ostvari u implementaciji reformi sektora odbrane i saradnji sa Haškim tribunalom za ratne zločine, Alijansa želi pozvati BiH da se pridruži Partnerstvu za mir na samitu koji će se održati u Istanbulu narednog juna. To su veoma važni uslovi: ali sada je odgovornost na BiH da ih ispuni.

Ove najave zajedno predstavljaju ključni trenutak za Bosnu i Hercegovinu.

Trenutak u kojem BiH ima priliku da zasluži priliku da odlučno krene naprijed, udalji se od poslijeratnog političkog djelovanja i krene u fazu ozbiljnog planiranja pred prijem u EU.

To znači napredovati od pitanja fizičke sigurnosti i fizičke obnove do pitanja ekonomske reforme i strukturnih promjena.

Ukratko, prilika da izađemo iz ere Dejtona i krenemo u eru Brisela. Ako se to može postići, onda Bosna i Hercegovina neće doživjeti neuspjeh, nego će naprotiv biti prvi uspješan projekat stabilizacije u našem vremenu.

Bitka protiv sila koje rade na dezintegraciji u Bosni će biti dobijena, a budućnost napokon osigurana za ovu zemlju tragične sudbine.

Ako do toga dođe, ako se sljedećeg maja Bosna bude mogla pridružiti Partnerstvu za mir NATO-a i zasluži odobrenje da kasnije u toku godine počne sa pregovorima o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom, posljedice za međunarodnu misiju, a i za vlade, parlamente i institucije BiH će biti dalekosežne i duboke.

Dok podsticaj euroatlantskih institucija postepeno zamjeni pritisak ovlasti visokog predstavnika u vanrednim situacijama, i mi ćemo postepeno biti u mogućnosti da vratimo punu vlast i odgovornost za donošenje odluka bh. vlastima.

Lekcije za budućnost?

Danas su moje najveće brige, kao visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, nesigurna ekonomija i da li će se ova zemlja jednog dana moći pridružiti Evropskoj uniji. Ovo su ozbiljna pitanja. Možemo očekivati sve više socijalnih protesta tokom sljedeće godine. Iako ne vjerujem da će se građani Bosne i

Hercegovine vratiti etničkom sukobu, ne mogu predvidjeti šta bi se desilo ako im razvoj ekonomije i nada o budućnosti u Evropi budu zauvijek uskraćeni.

Ali upravo ova pitanja ukazuju na to koliko je ova zemlja napredovala.

U zimu 1995. godine, Bosanci su još uvijek živjeli u strahu za svoj život. U zimu 2003. godine oni žive u strahu da li će moći obezbjediti sredstva za život, ali ne više u strahu za život.

Mi nismo završili svoj posao u Bosni, daleko od toga. Ali ne počinjemo od nule.

Pa koje su to onda lekcije koje se mogu izvući na osnovu našeg iskustva u Bosni do danas, u vezi sa ovim novim razvojnim područjem u svjetskoj diplomatskoj i vojnoj aktivnosti i mirovnoj stabilizaciji?

Vrijedi razmotriti ovo pitanje.

Jer, dok u zadnje dvije decenije postajemo dobri, vrlo dobri u dobijanju oštrih kratkih ratova u kojima se koristi visoka tehnologija – sada to možemo postići gotovo prema šablonu čiji su koraci poznati – daleko smo manje uspješni kad je u pitanju teški zadatak izgradnje mira koji slijedi nakon toga i zahtijeva strpljenje i veliko ulaganje sredstava. Daleko je teže pobjediti u “divljačkoj borbi za mir” kako ga je Kipling nazvao.

Ali moramo naučiti i savladati ovu vještinu.

Jer se čini vrlo vjerovatnim da će izgradnja mira nakon rata biti ključni dio posla naših diplomata i vojnika u godinama koje su pred nama.

A sada, dozvolite mi da ponovim ono što sam rekao na početku ovog govora.

Ne postoje dvije identične situacije.

Trebamo biti isto toliko oprezni u pokušajima da izgradimo ovaj posljednji mir koliko i u vođenju ovog posljednjeg rata.

Bosna nije Irak.

Zaista, u suštini razlike su možda očiglednije od sličnosti.

Irak je više od četiri puta veći.

Tamo je rat trajao manje od 4 sedmice, a u Bosni je trajao četiri godine.

Bosna, bogata prirodnim ljepotama nikada nije bila bogata prirodnim resursima. Irak leži na gomili dugova. Ali, Irak također posjeduje drugu najveću rezervu nafte u svijetu.

Mogao bih nastaviti dalje sa primjerima, ali poanta je da su razlike očite.

Ali s druge strane postalo je jasno u posljednjih šest mjeseci u Iraku da postoje neki prepoznatljivi elementi iz iskustva međunarodne zajednice ne samo u Bosni već i na Kosovu, u Istočnom Timoru, Sjevernoj Leone i Afganistanu.

A to znači da možda postoje i neke lekcije vrijedne razmatranja.

Principi izgradnje mira

Početkom ove godine, malo poslije pada Bagdada, govorio sam o sedam principa postizanja mira za koje se može reći da se manje više mogu univerzalno primjenjivati. Mislim da su ovi principi, više ili manje, preživjeli i nakon iskustva posljednjih šest mjeseci u Iraku. Prvi princip je važnost postojanja dobrog plana i postupanje u skladu sa njim. Ovaj princip bi trebao biti koncipiran ne kao razmišljanje nakon borbe već kao sastavni dio ratnog planiranja vojne kampanje. A to je zato što proces izgradnje mira počinje odmah u prvoj

sekundi nakon što je rat završen. Kao što je to dao naslutiti Clausewitz kada je rekao da je rat produžetak politike, ali drugim sredstvima; i suprotno je takođe istina, politika se nastavlja sa punom ozbiljnošću onog trenutka kada se rat završi. Jedno se prelijeva u drugo, a proces treba biti neprimjetan.

Ovo znači promjenu u načinu na koji vojska i političari moraju razmišljati i djelovati.

Najteža promjena je za vojsku koja je obučena za opći rat, kao što su to bile mnoge vojske svijeta, i ništa manje od toga.

Drugi princip je glavni prioritet, kao što smo to uvidjeli u Bosni, na Kosovu, u Afganistanu, a sada i u Iraku, a to je uspostavljanje vladavine zakona – i to što je prije moguće.

Kriminal i korupcija prate u korak rat, kao neki smrtonosni virus. A kada se vladavina zakona ne uspostavi dovoljno brzo, ubrzo nakon toga kriminal zarazi svaki ugao zemlje domaćina, te crpi sredstva namijenjena obnovi, obstrurira proces stabilizacije i korumpira svaki pokušaj da se uspostavi pristojna vlada i zdravo građansko društvo.

Ovo je, prije svega, bila greška koju smo napravili u Bosni. Trebalo nam je šest godina da shvatimo da je vladavina zakona trebala biti prva stvar koju smo trebali uraditi. Mi još uvijek plaćamo zbog te greške.

Treća lekcija je da je od ključnog značaja ući sa autoritetom koji vam je potreban od samog početka. Sa vojnog aspekta, to znači uspostaviti kredibilitet odmah. Što efikasnije mirovne trupe riješe rane izazove, manje izazova će biti u budućnosti.

Sa civilnog aspekta, ovo znači imati od samog početka ovlasti koje su potrebne da bi posao bio urađen, a ne tražiti ih kasnije, kao što je to bio slučaj sa Bosnom na našu štetu.

Četvrti princip je da je ključno početi sa glavnim strukturnim reformama što je prije moguće, od uspostavljanja carinske službe ili pouzdane poreske strukture, reforme policije i državne službe, restrukturiranja i provjere pravosuđa, do transformisanja oružanih snaga, a prije svega insistirati na strukturnim promjenama koje će oživjeti ekonomiju. Dugoročni uspjeh uvijek ovisi o ovim ključnim reformama, što prije se pokrenu, prije će posao biti završen.

Od ključne je važnosti, a to je moj peti princip, da se međunarodna zajednica organizuje u zemlji na takav način da može brzo napredovati i donositi odluke. Ne možete izgraditi ratom razorene zemlje putem komisije, ili kontrolom sa udaljenosti od nekoliko hiljada milja. To moraju uraditi ljudi na terenu, a oni moraju dobiti ovlaštenja i povjerenje da mogu voditi proces naprijed.

A onda je tu pitanje razmjera međunarodnih napora. Kao što je to istakao premijer u svom govoru u Mansion House, jedna vrhunski moćna nacija ili mala grupa koja djeluje složno može pobijediti u ratu. Ali potrebne su mnoge nacije da bi se postigao mir, radeći u saradnji sa mnogim međunarodnim agencijama, ne-vladinim organizacijama i drugim grupama koje su odigrale značajnu ulogu u Bosni i na drugim mjestima. Takođe je ključno – ponavljam ključno da se međunarodne agencije oglašavaju jednoglasno i da koriste diplomatska sredstva privole ili prisile koja su im na raspolaganju na usklađen i odlučan način. U Bosni barem, taktička upotreba ciljanog uslovljavanja je ključna za postizanje rezultata.

Šesti princip je važnost izuzetno bliskog odnosa između vojnog i civilnog aspekta provedbe mira. Civili su ovisni o vojsci ako žele uspjeti. Ali i vojska je ovisna o civilima takođe, ako želi postići uspjeh – a o tome svjedoči Irak. I vojska i civili trebaju snagu i vještinu onoga drugoga.

Zadnja lekcija koju sam spomenuo ranije ove godine je možda najvažnija od svih.

Zaista ta lekcija nas ne bi trebala uopšte iznenaditi, jer se pokazala istinitom nakon Drugog svjetskog rata i Maršalovog plana, kao i u svakom drugom velikom konfliktu nakon toga.

Izgradnja zahtijeva puno više vremena nego rušenje.

To je istina – doslovno istina kad su u pitanju zgrade, kuće, mostovi i centrale električne energije.

Izgradnja hardvera jedne države, to jeste njenih institucija – profesionalnih policijskih snaga, nezavisnog pravosuđa, sudova, državne službe, zakonodavnih i izvršnih organa, slobodnih i odgovornih emitera i novina – sve ovo se može uraditi relativno brzo, za jednu ili dvije godine.

Ali za promjenu državnog softvera, mentalnog sklopa građana, potrebno je zaista dosta vremena. Sjetimo se samo Sjeverne Irske. Njegov razvoj ili omogućavanje tog razvoja može trajati i duže, jer se on ne može nametnuti s vrha – posebno građansko društvo koje je potrebno svakoj zdravoj državi i koje mi uzimamo zdravo za gotovo.

Zaključak je očigledan. Za pobjedu u ratu koji se vodi sa modernom tehnologijom potrebne su sedmice. Ali pobjeda u miru koji slijedi mjeri se decenijama. Ona se jednostavno ne može odnijeti za godinu dvije, kako smo prvobitno tvrdili u slučaju Bosne i Hercegovine. Stoga trebamo izbjegavati rokove i pomiriti se sa dugoročnim angažmanom.

To znači ostati i istrajavati, i to dugo nakon nestanka efekata CNN-a.

Ja smatram da su ovi principi relativno dobro podnijeli žestoku debatu o onome što se događa u Iraku i onome što trebamo raditi. Ali svakako ne mislim da je to sve.

Kao što sam rekao na početku obraćanja, vjerujem da postoje još tri faktora koji su potrebni za uspjeh postratne rekonstrukcije Bosne i Hercegovine. Vjerujem da se oni odnose

i na Kosovo, Afganistan i čak i Irak, ali sud o tome ću ostaviti drugima.

Prvi faktor je legitimnost. Ili drugim riječima, sporazum oko onoga što nastojimo obnoviti, ili u slučaju većine ovih zemalja, izgraditi prvi put. I to ne samo sporazum među ključnim državama i međunarodnim agencijama koje sam pominjao ranije, čije učešće je od vitalnog značaja za uspjeh, nego, što je još značajnije, i među građanima i političkim, ekonomskim i socijalnim liderima zemlje kojoj nastojimo pomoći. Postratna obnova je poduhvat koji je u potpunosti kolektivnog karaktera. Da bi se postigao uspjeh, svako treba da se složi i radi na osnovu istih nacрта.

U Bosni i Hercegovini imamo Daytonski mirovni sporazum. Sada je moderno reći da je on zastario, da je postao ludačka košulja, da treba da evoluirá. To je možda i istina. Ali ono što znam za sigurno jeste da ogromni pomaci koje je Bosna i Hercegovina postigla od 1995. godine ne bi bili mogući bez njega. On je osigurao sporazuman plan za obnovu Bosne i Hercegovine. Plan koji je prihvatila međunarodna zajednica čiji su ga vodeći lideri potpisali. I plan koji su prihvatili Bosanci i Hercegovci kao osnovu za okončanje rata. On je osigurao legitimitet za međunarodni angažman i osnovu za partnerstvo sa domaćim političarima i institucijama iz Bosne i Hercegovine.

Drugi faktor je regionalna stabilnost. Ja sam sada uvjeren da će Bosna i Hercegovina preživjeti kao država, iako ne kao centralizirana država u klasičnoj evropskoj tradiciji – vjerovatno više kao Belgija nego Francuska. Pitanje koje ostaje neodgovoreno je koliko brzo će provesti potrebnu transformaciju za priključenje Evropskoj uniji. Međutim, uvjeren sam u to jer jugoistočna Evropa nije više ono što je bila ranije. Tuđmana više nema. Ambicije Hrvatske su sada usmjerene prema Briselu, ne prema Bosni i Hercegovini. Milošević je u Hagu, svrgnut sa vlasti nakon demokratske revolucije. Mislím da se može reći da su planovi o velikoj

Srbiji i velikoj Hrvatskoj, koji su bili velika prijetnja samoj egzistenciji Bosne i Hercegovine početkom 90-tih godina, sada mrtvi.

I treći faktor je odredište. To je više od pukog dogovorenog okvira za obnovu. To je cilj koji može motivirati ljude u ratom razorenim zemljama da podnesu potrebne žrtve za transformaciju društva, ekonomije, političkog sistema i to na način koji će biti trajan. Bosna i Hercegovina ima jasno odredište. Ono se zove Evropa. Možda ljudi u Banjaluci ili Sirokom Brijegu ne znaju šta je *acquis communautaire*. Ali znaju i vjeruju da Evropa znači stabilnost, bezvizni režim, prosperitet i da je ona najbolja garancija da se historija neće ponoviti. Nada u članstvo u NATO-u i EU sada je glavna pokretačka snaga reformi u Bosni i Hercegovini, koja sve više zamjenjuje izvršne ovlasti međunarodne zajednice.

Zaključak

Danas živimo u svijetu koji je nesigurniji i čiji izgledi su neizvjesniji nego ikada prije u mome životu.

Dvije godine i tri mjeseca nakon 11. septembra 2001. godine su nas mnogo čemu naučili. Učimo živjeti sa novom realnošću koju nam je donijela prijetnja globalnog terorizma.

Jedna od najvažnijih lekcija koje smo naučili je sigurno ona da u ovome malom i međusobno povezanom svijetu ne možemo priuštiti sebi da ignoriramo države koje su propale ili propadaju jer ono što se događa u njima može predstavljati ozbiljnu prijetnju našoj sopstvenoj sigurnosti i blagostanju.

Možda ovo i nije lekcija koja bi trebala da nas tako iznenadi. Znamo iz sopstvene historije šta se može dogoditi kada ignoriramo ono što se događa u udaljenim zemljama, koje tvrdimo da malo poznajemo.

U današnjem svijetu, razlozi što moramo djelovati aktivno na širenju stabilnosti, utemeljenju vladavine zakona i pomaganju

sukobom razorenim zajednicama da stanu na noge i grade bolju budućnost nisu altruističke, ili nisu samo altruističke prirode. Ovo nije stvar nerealnog idealizma nego trezvenog traganja za sopstvenim interesima i sopstvenom sigurnošću.

Možda će neki reći da je ovo sumoran pa čak i mračan ton kojim završavam ovo obraćanje. To mi nije bila namjera.

Jer mi u Bosni i Hercegovini radimo upravo to svih ovih godina i u tome uspijevamo. Ono što se dogodilo u Bosni i Hercegovini bi trebalo da nam ulije nadu – nadu da je moguće graditi iz pepela, nadu da je moguće prevazići, zajedničkim radom, naoko nepremostive prepreke i ostvariti sretniju budućnost.

Naš zadatak u tom smislu još nije završen.

Naš dug ne samo prema Bosancima i Hercegovcima, ne samo prema nama samima nego i prema cijelom svijetu jeste da na tom zadatku istrajavamo dok ne postignemo trajan uspjeh.